

2150.
No

N 46

1719, 3

b
17

DISSERTATIO JURIS PVBLICI
DE

STATV NOBILITATIS
GERMANICÆ

QVAM

PRÆSIDE

JO. WILHELMO GOEBEL

J. U. D. EJVSDEMQVE IN ACADEMIA JVLIA P. P. O.

PVPLICÆ ERVDITORVM
DISQVISIONI SVBMITTET

A. ET R.

ANT. HENR. ALERTEN

HILDESIENSIS

AD DIEM FEBR. MDCCXIX.

43.

HELMSTADII,

TYPIIS HERMANNI DANIELIS HAMMII, ACAD. TYPOGR.

1790.

DISSERTATIO JURIS PVBLCI
DE
STATV NOBILITATIS
GERMANICAE
AVT
IO WILHELMO GOEBEL
AVT
AVT HENRICH ALBERTEN
HILFSTIS
ADDEM

AT HIR KUN. DA. BIBLIOTHEK. LEIPZIG.

§. I.

Qualitatem, quæ hominibus quibusdam præ aliis, ratione dignitatis & jurium nonnullorum, prærogativam eminentiorem conciliat, Nobilitatem (a) vocant. Durasse illam & apud Majores (b) nostros, extra dubitationis est aleam.

(a) Mihi hic de Nobilitate nec in sensu Grammatico, nec in sensu mere Ethico sermonem esse, ex præmissa definitione facile constabit. Quamvis enim virtuti semper sua laus, & in ipso statu naturali rectæ rationis dictamina, ut par est, in actum ducenti haud dubie existimatio fuisset; Imo socialitatis officia, in gradu eminentiore, adhibenti fortassis emolumentum vicissim aliquod competiisset: Nulla tamen inde virtuti sibi relictæ nec in statu naturali, nec in statu civili dignitatis & jurium eminentior prærogativa. Etenim status naturalis nullam agnoscit prærogativam cum effectu. Prælatio enim requirit subordinationem, subordinatio autem non est sine lege, siue voluntate Superioris, voluntas Superioris non est sine civitate, per quam imperium & obsequium proprie dictum existere cœpit. Nec in statu civili expedivisset, ex sola virtute Nobilitatem privatorum arbitrio æstimare. Nam unusquisque ad impetrandam Nobilitatem suam adduxisset virtutem, quæ virtus huic ad eminentiorem hanc dignitatem sufficere visa, ab altero ex persuasione aut invidia defectu laborare putaretur; Vnde lites, quæ vitam civium redderent infelicem, & mortem accelerarent.

(b) Tacitus de moribus Germanorum c. 7. *Gens Saxonum omnis in tribus ordinibus diversis consistit. Sunt inter illos Edelingi, sunt*

Erilingi, sunt & qui illorum lingua Lazis dicuntur. Nidhardus lib 4. Idem auctor vitæ Lebuini, & Adamus Bremensis, quarti etiam ordinis, libertorum scilicet, quos Nidhardus sub Lazis complexus est, quod non multum supra servitutum essent, mentionem injiciens. Confer quoque Cluverii Germ. antiq. Lib. 1. c. 15. & Hachenbergi Germ. mediam c. 2.

§. II.

Varia ab eruditis Nobilitatis formantur divisiones. (a) Nobis autem in præsentiarum nullæ earum curæ erunt, quam quibus in superiorem & inferiorem, (a) immediatam & mediatam dispescitur.

(a) La Roque in præfatione libri de Nobilitate Gallice conscripti, ubi viginti Nobilium constituit species, quamplurimas aliorum Nobilitatis affert divisiones,

(b) Pregelzer adversus Schilteri diatriben, de prærogativa Comitum, antiquitatem hujus divisionis in dubium vocat, nec ex septem clypeis militaribus illi firmamentum aliquod enasci, quoniam circa illorum veritatem nondum omne sublatum sit dubium, & esse, si quid ex vero fortassis haberet, recentioris multo post avum Carolinum temporis inventum. Hac thesi haud dubie nihil aliud evincere laborat, quam antiquioribus temporibus immediatam Nobilitatem, cum superioris ordinis Nobilibus, unum plane constituisse corpus, nec Ducibus aut Comitibus subsuisse, quam sententiam & alii Nobilitatis immediatæ Patroni, ut Reinhardus von Gemmingen, Knipschilt, quem etiam sub nomine Hypoliti von Treisbach aliqui latitare dicunt, Casper Lerch, Burgemeister, tuerunt. Verum enim vero antiquissimis jam tum temporibus penes Germanos Nobilitatis fuisse gradus notum est, Non quod æque cum Schiltero affirmaverim, per plebejos istos, ex quibus Principum comites vetustissimis Majorum nostrorum temporibus eligebantur, Nobiles inferioris gradus intelligi debere: Sed quia Reges ex Nobilitate Duces ex virtute sumebantur; tota autem vis Nobilitatis istius temporis consistebat in qualitate operativa, cui itaque nobiliores erant in bello res gestæ, aut etiam in judiciis & consultationibus rem patriæ concernentibus eminentior præstantia, inter Nobiles maxime eminebat, & à populo excellentioris gradus habebatur. Hoc & ex c. ii. Tacit. de moribus Germ. patet, ubi legitur: *Mox Res* *ves Princeps prout aia cuique: prout Nobilitas, prout decus bello.*

DE STATV NOBILITATIS GERMANICÆ.

bellorum, prout faciendū est, audiuntur. Huc spectant verba ejusdem auctoris l. c. cap. 3. *Insignis Nobilitas aut magna patrum merita Principis dignationem etiam adolescentulis assignant.* Postmodum vero Nobilitas frequentius in hæreditatem transire cœpit, & Franci ante Carolingos non facile à stirpe discedebant eorum, qui magna in Republica obierant munia; unde eminentior Nobilitas. Sunt qui putant, veteres Francos per ingenuos, quos Saxones Frilingos vocabant, minorem Nobilitatem intellexisse, atque hujus fortis Nobiles, qui nullis Reipublicæ præerant officiis, unde aliquid lucrari potuissent; nonnunquam coactos fuisse, in majoris classis Nobilitum concedere obsequium. Non enim ex militia tunc temporis tanta redigebatur merces. Et obinuit postea, ut scriptoribus mediævi non infrequens fuerit, Nobiles prioris classis divites vocare; inferioris vero mediocres vel pauperes. Hispani, Visigothos fortassis imitantes, præcipuæ Nobilitatis viros Ricos Hombres vocant. Leges Alphonsinæ Part. 4. tit. 2. §. 10. Salazar de Mendoza de dignitatibus lib. 3. c. 15. Alfonso, Carillas fol. 14. & 15. de dignit. Grand, Castiliæ, Relation du voyage d'Espagne tom. 2. let. 5. p. 27. 199. Chartæ Andree Episcopi Trajecti ann. 1174. apud Miræum in diplomatibus Belgicis Lib. 1. c. 52. subscribunt Folwedus de Berma vir liber & dives, ut & ex liberis hominibus Arnoldus juvenis de Cleve, Gerungus de Asper & Guilielmus filius Comitis Guilielmi, vid. Leges Eduardi Confessoris c. 29. annales Henrici Rebdorfiensis ad annum 1347. Paulum Warnefridi in Histor. Longobard. Lib. 7. c. 10. & plura apud Caugium & Lindenbergium. Caroli M. ejusque posterorum tempore majorem Nobilitatem sub Potentiorum, & minorem sub minus Potentium nomine esse comprehensam, non absque ratione asseritur, vid. capitulare Caroli M. 3. anni 812. apud Baluzium tom. 1. p. 498. & rescriptum consultationis seu exhortationis Episcoporum ad Dominum Ludovicum Imperatorem apud eundem tom. 2. p. 351. Aperte itaque falsum, quod habet Pregitzer p. 7. Ludovici III. primum tempore gradus Nobilitatis exortis esse. Largior quidem distinctio in septem classes, quæ septem clypeis militaribus representabantur, paulo posterioris esse temporis. Interim non solum in jure feudali Saxonico & Alemannico, opinante Conringio post seculum duodecimum compilata, c. 7. de hisce ut rebus non tum solum exortis, sermo est. Sed & jam ante Friderici I. tempora id obtinuisse ex Chronico Laurishamensi constat Schilter ad cap. 1. Jur. Feud. Alemannici p. 20. & seqq. in jure publico lib. 1. tit. 5. §. 3. & diatribe de prerogativa Comitum §. 9. vid.

A 3

etiam

etiam 2. feud 10. Sequiori deinde tempore intermissa Nobilitatis distinctione per clypeos, illa divisa fuit in superiorem & inferiorem, vid Gravamina Nationis Germ. ann. 1521. in Comitibus Noricis oblata §. 25.

§. III.

Ad majoris Nobilitatis (a) classem communiter referunt Reges, (b) Duces, (c) Principes, Comites, Barones, (d) non autem immediatos Nobiles: (e) Minorem vero Equites Auratos, (f) Armigeros, (g) seu Scutiferos & Generosos, (h) complecti, Miræus de ordinibus equestribus docet.

- (a) De majoris Nobilitatis gradibus conf. Becman. not. dignitat. Mathæus De Nobilit. Limneus aliique J. P. Doctores.
- (b) Reges olim Nobilissimi dicebantur. Mabillon tom. 2. annal. Benedic. Minorum, imo & ex Francis priores Reges saltem illustres vid. quam plurima Diplomata huac titulum referentia, apud Doublet, Mabillon, Miræum, Du Chene, tom. 4. in epist. Regum Francorum, Chifflet de annis Dagoberti c. 6.
- (c) Otto puer non solum in chronico Lüneburgico apud Leibnitium tom. 3. Scriptorum Brunsvicensium p. 179, sed & in charta Regis Angliæ apud Lambecium Lib. 2. rerum Hamburg. n. 383, Nobilis vocatur. conf. quoque Eiben de titulo Nobil. p. 817. seqq. opp.
- (d) De vario Baronis significatu in legibus veteribus confer Lindenbrogii Glossarium in voce Barus p. 103. Plerumque autem Procures Regnorum, qui in partem curarum veniebant, Barones vocabantur, Caroli calvi capitulare 6 & 15. Fredegarius in chronico c. 41. & 44. Chron. Guillelmi de Nangis apud D'achierium in spicilegio tom. II. p. 497; Ubi & Henricus Leo iudicio Baronum in perpetuum à Ducatu Saxonie dejectus dicitur. Primates Regni magnæ Britannia, ut Barones votum & sessionem in curia Parlamenti superiori habent, & illi quibus Rex talem facultatem confert, Barones Parlamenti & Regni creantur, vid. Diploma quo Gregorius Cromwel anno 1540. Baro constituitur, apud Rimerum tom. 14. act. Public. regni Anglicani p. 708. conf. quoque Seldeni tituli honorum part. 2. c. 5. p. 449. & Du Chene Histoire de la Maison de Montmorenci c. 4. & 5. Illi qui non nisi a Reipublicæ Capite beneficia habebant, *mittel frey* / qui vero saltem allodia possidebant semper *frey* dicti videntur. Nostris temporibus inter illustres, Comitibus gradu inferiores, reputantur.
- (e) Nescio

(c) Nescio quo jure Nobiles immediati, (de quo in sequenti § plura dicentur) se primæ & illustrium classi annumerare conentur; cum tamen cum Landsassius, sub uno eodemque clypeo militari fuerint, atque æque ac hi in veteris ævi monumentis, fatente ipso etiam Casparyo Lercchio; ministeriales dicantur. Schilt. diatribæ §. 12. Nec tam vetusta sunt eorum immediatatis origines, ut aliqui opinantur. Enim verò quæ de perpetua trium istarum provinciarum, in qua immediati Nobiles commorantur, exemptione ab imperio Ducum vel Comitum Germanici Imperii narratur, veritati Historiæ repugnat. Illæ enim æque ac aliæ plerumque per Duces & Comites rectæ sunt, à quorum dominio universalem immunitatem, ante sec. 13. Nobilitas immediata vix doceri poterit. Nec juvat eos, asserunt Nuncios & Præfectos Regiæ cameræ, qui hisce provinciis præerant, abusive Duces & Comites esse vocatos. Nam ex annalibus istorum temporum abunde patet, Franconiæ Sueviæ & Palatinatus ad Rebnun Moderatores eadem auctoritate suis provinciis præfuisse, ac aliorum territoriorum Rectores. Quod autem iis aliquando Nuncii vel Præfecti regis Cameræ nomen impertitum, exinde provenit, quod illis, præter regimen territoriale, & cura eorum reddituum, quos Rex in illis terris præcipuos habebat commissa esset, qui alias plerumque Missis Regiis & postea Palatinis curandis dabantur. Porro nullius est tenoris, quod proferunt, potissimum Comitibus præ se nihil posse competere prærogativæ, quoniam munus Comitis non tam dignitas, quam officium fuerit. Nam omnino ex officio, ut vocant, tali, cui longe major potestas, quam vulgus sibi persuasum habet, adhærebat, major provinciarum Rectoribus dignitas, quam illis, ex quibus aliquando sumti erant. Officia enim ejusmodi novas parant quantitates morales, & faciunt, ut inter personas, quæ antea æquales erant, ratione majoris & minoris in genere morum sit differentia quædam. Omnis dignitas extrinseca ex æstimatione hominum proficiscitur, vid. Lubomirski dis. urfu 3. inter Artaxem & Evandrum; Æstimatio autem est vel sine effectu, propter solam virtutem, vel cum effectu, si Princeps alicui officium aut honoris gradum confert, vi cuius ipsi proximior redditur, quam qui antea ejus erant æquales.

(f) Inter Equites & Nobiles differentiam esse tralatitium est. Nobiles enim etiam nascuntur, Equites semper fiunt. Interim illi qui antiquitate generis, si et nec Torquati nec Cruciatu, nec Aurati sint, in communi vita Equites appellari solent; Indigitando, Majores eorum
belli

belli gloria hanc dignitatem nactos esse. Equites autem Auratos obinde à Miræo ad classẽ Nobilium inferioris ordinis referrı puto, quia per creationem illam à conditione plerumque vulgari in Militarium ordinem transferuntur, eorumque dignitatem & privilegia consequuntur, ac re ipsa nihil aliud quam Nobiles evadunt. Seldeni tit. Honor. part. 2. c. 1. p. 168.

- (g) Erant illi, qui facultatem, in satellitio Equitum arma gestandi, habebant; Sed nondum creati Equites, atque sic nihil supra communem Nobilium sortem referebant. Selden. l. c. p. 129. Vocantur etiam Domicelli & *Jund-Herrn* sive juniores. Interim concedo vocabulum illud Armiger ad Nobiles majores & minores indifferens fuisse, & omnes illos nonnunquam denotasse, qui nondum per accincturam gladii, & colaphum Equites facti erant. Wilhelmus Hollandiæ Comes adversus Conradum Friderici 2 filium electus Imperator, antequam Eques crearetur, quod factum paulo ante, quam diadema Regium fumeret, Goldastus tom. 3. const. Imper. Armiger dictus est, Seldenus l. c. p. 183., seu Domicellus & Junker Van Holland Buschel. ad Bekam p. 81. Hanc obrationem fortassis factum, quod varii Ducum Brunsvicensium se *Jund-Herrn* vocaverint. Mauritiı dissent. de Nobil. Germ. § 6. scilicet quod nondum in Equites vapulaverant.

- (h) Sub hisce omnes haud dubie comprehenduntur, qui aut nativitate aut voluntate Superioris Nobilitatem habent inferiorem. Non autem Patricios civitatum *Geschlechter* huc referrı posse, Draco de origine & jure Patriciorum lib. 3. p. 197. seqq. cum multis aliis asserit. Non equidem mihi persuasum habeo, magnum argumentum contra eos ex lege Torneamenti, quæ tales Nobiles urbanos, nisi a Cesare singulo militari essent donati, ab Equestribus velitationibus excluderet, desumi posse. Nam fortassis in istis legibus plus non est veri, quam in toto libello comicali Rixneri, cujus falsitatem agnovit Goldastus, detexit Hundius in præf. *des Beyerischen Stamm Buchs* / Sagittarius in antiquitat. Thuringiæ manuscriptis; quibus adde auctorem apologiæ pro jure braxandi Nobilitatis Saxo Lauenburgicæ, qui tamen aliquid humani paritur, quod statuat, Reginonem Henrici Aucupis res gestas enarrasse, cum tamen ejus chronicon in anno 907, desinat, & alius sit, qui illud continuavit usque ad annum 967. Deinde Hrosvita proprie non nisi res gestas Ottonis I, descripsit, & Adamus Bremenensis cum Hermann

manno Contracto non seculo 10. sed 11. vixit. Ceterum non procul a veritate est, Henricum Aucupem ne quidem in Germania torneamentorum esse institutorem, cum anno 1038. quo primus in Germania ludus equestris celebratus dicitur, jam tum supremum diem obiisset. Imo Magdeburgum, ubi primo hastiludio dimicatum esse vulgo memoratur, adhuc Ottonis I tempore pagus fuit, aut oppidulum. Neque in scriptoribus vitæ ejus speciosæ illius pompæ ullum vestigium, neque Widekindi locus, quem hunc in finem adducere solent, illud probat, vide Brunneri annales Boicos part. 2 lib 7. p. 426. Quicumque demum horum ludorum in Germania sit auctor, origines tamen eorum primas refert ad Franco Gallos refert, sunt qui putant. vid. Du Cange in glossario sub vocabulo Torneamentum, & in observat. ad histor. Constantinop. Ville Harduini p. 249. Ludi isti demum, suadente Papa, per Christianorum orbem sunt abrogari, & in Anglia variæ reperiuntur constitutiones Regiæ idem inculcantes. vid. Rymeri acta publica tom. 3. p. 6. 63. 76. 133. 137. 250. Sed redeam oportet, unde discessi. In recenti est memoria Erbmannos, qui urbem Monasterium inhabitant, ibique Magistratibus funguntur, 150. annis contra Episcopum & Ordinem Equestrem Monasteriensis Dioceseos, se ad Generosorum classem spectare, contendisse. Et felici sane tandem eventu, Non solum enim in judicio Cameræ ordinario, sed & revisorio, ubi vota erant paria, vicere; atque Imperator postea Episcopum monuit, ut absque ulteriori tergiversatione sententiæ morem gereret. Num autem post apprehensum revisorium, restitutio in integrum adhuc locum habere queat, & an illa in Camera Imperii, ut vult Bunderus, aut in Comitibus querenda sit, in controversiam venit. Certum est multa militare pro Episcopo & Equestri Ordine, Erbmannorumque argumentis non pauca opponi posse, in Erbmannorum civitate Monasteriensis prætensa Nobilitate Equestri profligata erud te deductum est. De hac controversia conferatur Fabri Staats-Canzley part. 11. 12. 13. 16.

§. IV.

Nobilitas immediata in Franconia, Suevia, & ad Rhenum in terris non conclusis habitans, nulli nisi Imperatori & Imperio parens, egregia sane habet jura, quæ autem superioritatem territorialem non exhaurire, sunt qui putant; quoniam in Instrumento pacis &

B

Impe

Imperatorum Capitulationibus Nobilitas immediata Statibus contradistinguitur, a) superioritas vero territorialis sic attributum Status Imperii. Quicquid deinceps sit, certum est, immediatorum Nobilium Jura non procul à superioritate territoriali abesse. (b)

(a) Atque sic in vanum laborare eos, qui immediatos illos, & hodie adhuc in numero Statuum esse, evincere conantur; cum illis & natura Status, quæ requirit votum & sessionem in Comitibus, & allegata jura Imperii refragentur. Nec privilegium ostentare possunt, aut actum aliquem, ex quo patescit, ipsos tacite pro Imperii Statibus esse habitos: Sed Jus suffragii sui dereliquisse videntur; non ante sex vel septem secula, sed potius tunc temporis, cum expeditiones Romanæ, propter subsidia contra Turcas, in pecuniam commutari cœperint: vid. Pregizer adversus Schilteri datiben de prærogativa Comitum p. 19. Vitriarii l. p. lib. IV. tit. 1. & Schilter. l. 1. tit. 22. §. 5. Neque à veritate alienum putato, ob rationem à Vitriario l. c. §. adductam, illos aliquando Comitibus, & ut hodie sunt, adfuisse. Neque me ratio Viri cujusdam illustis, Nobiles immediatos obinde nunquam ad Imperii deliberationes vocatos esse, quia non propter officia Regni sed ministerium constituti sunt, in contrarium pertrahit. Nam civitates Imperii jure Suffragii in Comitibus gaudent, & tamen non apparet, illas unquam certis in imperio officiis functas esse. Itaque dignitatem Status etiam absque officio subsistere posse, liquet. Et ministeria, quæ præcipue expeditiones bellicas respexere, requirebant, ut publicis adessent deliberationibus, & una cum aliis in medium confulerent, quid ad Reipublicæ salutem aut conservandam, aut recuperandam conduceret. Oportebat enim, ut ipsi comparerent, postquam absque Duce esse cœperunt, qui alias Nobilitatis suæ in Imperii deliberationibus & electionibus vices gerebat. Sic in Wittekindo Corbejensi & Ditmaro Merseburgensi vestigia quædam supersunt, Ducem antequam ad electionem Imperatoris pergeret, cum Nobilitate sua de eligendo Cæsare deliberasse. Placet, majoris confirmationis ergo, ex literis Electoris Moguntini ad Imperatorem, de restituendis Ordinibus Imperii numero Nobilibus immediatis, anno 1637. exaratis, sequentia addere. — Wenn nicht zugleich auch ihm dem Reichs Adel sein so theuer erworbenen/ und von so vielen Sæculis wohl hergebrachter Status immebarus durch das gesuchte/ in vorigen Zeiten bekântlich gehabte jus sessionis & voti bey Reichs/ und Creiß/Tagen gleichsam postliminio wieder eingeworfen/ und bestätiget worden. Denique inficiari nequeo, Ganerbios Fried-

bergenses & hodie adhuc fortassis non male Ordinibus Imperii accenseri, cum ad Comitia hodiernum durantia ab Imperatore solemniter sint vocati. Atque ideo ad illos similesque §. 32. R. I. de anno 1764. spectare puto.

(b) Licet quædam operationes potestatis civilis, quæ ad Regalia Fiscalia sive minora spectant, ipsis non competant, vid. documenta rediiva Monasteriorum Sueviæ; Cocceji I. P. c. 25. §. 10. Sic bannum sanguinis non ante annum 1609. habuere, ubi illud ipsis à Rudolpho II. collatum est. Antea enim in omnibus suis terris, exceptis iis, quæ in Marchionatu Burgaviæ Landgraviatu Nellenburgico, Comitatu Hoenburgico sitæ erant, jurisdictionem quidem criminalem habebant. Ast non executionem. Mortis enim reos malis Imperatoriis criminalibus sive Gaugrafiis adducere tenebantur, ut ibi eorum sumptibus capite punirentur. Vnde constat olim differentiam inter jurisdictionem altam, ut vocant, & bannum sanguinis fuisse. Miror itaque auctorem historice narrationis de statu Nobilitatis Høllaticæ §. 7. opinari, Nobilitatis immediatæ prærogativam non nisi in immediatate, & quibusdam inde profluentibus commodis (Wequesmlichkeiten) consistere. Si saltem vulgares J. P. inspexisset Doctores, haud dubie aliam amplexus esset sententiam. Interim quanta etiam sint eorum jura in districtibus suis, illos tamen ab oneribus realibus, Landstassibus incumbendis, & vinculo obsequii, si bona habent in Statuum Imperii territorii, liberare non possunt. J. P. art. V §. 28.

Sic in territorio Wurtembergensi Ducis superioritatem territorialem agnoscunt, vid. Ordin. Equell. de anno 1564. & diploma Ferdinandi III. de anno 1654. Nam non infrequens est, aliquem plures sustinere personas morales, & secundum singulas peculiariter habere attributa. Denique præsumtio est, bona, quæ sunt in territorio, esse etiam de territorio; Itaque exemptionem allegans eam probare debet. Etenim qui tutela territoriali frui cupit, suæque salvas habere, illum & onera, vin. ul. quo Superiori est obnoxius, conveniunt, ferre oportet. De justitia hujus rei persuasi Imperator & Imperium, etiam in ultima Capitulacione art. 22. pacti sunt. So soll auch dies ein oder andern unter Churfürsten/ Fürsten/ und Ständen des Reichs geseßenen und begüterten dergleichen höhern Stands Erbhöhungen den juri territoriali nicht nachtheilig seyn/ und die ihm zuhörige / und in solchen landen gelegene Güter einen als den andern weg unter vortiger lands Fürstlicher Jurisdiction verbleiben. Nec video quomodo hac ratione Immediati in territorio Status Imperii bona habentes, (nisi pacto aliter statutum,) homagium ipsi præstandum detrectare, possint, vid. Mylerus de Princip. & Statib. Imperii c. 38. p. 390. edition. in duodecim. Imo Comites Imperii Mansfeldensis.

Stolbergensis, Barbiensis, Gleichensis, Hohensteiniensis, Waldeccensis, qui bona in territorio Saxonico habent in personalibus quoque coram iudicio supremo aulico Jenensi conveniri possunt. Quid in causa Schwarzburgensium hæcenus actum sit, ex deductionibus tam illorum, quam Ducis Viniensis addisci potest. Olim Schwarzburgenses a Saxonibus prouandis Landfassis habitos fuisse, in causa executionis Saxonice contra Comitem Waldeccensem anno 1665. in Camera Spirensi deductum est. Atque in quamplurimis Germaniæ territoriis, ex situ bonorum ita obsequium propullulat, ut etiam illa alteri fiduciario nexu teneantur, nihilominus plene sint & maneant sub Superioritate ejus, in cujus sunt territorio. Vnde comitatus Gleichensis vinculo Vasallitico Moguntino obnoxius, ut & prædium Equestre Sebach, Letstet, Heppenrode secunda Stolbergensia Domui Saxonice sequelas, seruitia equestria & tributa (Steuern) ut alii Landfassi præstare debent. vid. Ehrh. Sächsisch. 1708. Contra memorial in Causa Gleichen contra Hatzfeldt p. 29.

§. IV.

Nobilium mediatorum, in terris clausis habitantium, siue Landfassiorum non levis olim in rebus regundis fuit auctoritas; ita, ut in quamplurimis Germaniæ territoriis, (a) præprimis in Holfatia, (b) Meclenburgo, (c) Frisia orientali, (d) plus quam votum consultativum habuisse videantur.

(a) Magna olim Statuum provincialium erat potestas. Principibus nullum jus, pro arbitrio subditos suos collectandi, qui libro gaudebant mallo, quod olim sub dio in Ducatu Guelferbyrano in pago Saltzdahlen, in Ducatu Celeni in sylva quadam præfecturæ Boden Teich est habitum. Deinde Principibus tandem facultas collectandi data, & omnium diligentissimus in illa nova praxi Cardinalis Albertus fuit, Alia quoque superioritatis territorialis jura in Diæti provincialibus sub deliberationem vocabantur e g. dotationes filiarum illustrium, Diffiteri autem non possum, Diætarum & Statuum provincialium auctoritatem hodie valde esse imminutam & Capitulacionis quoque Caroli VI. articul. 15. ipsis non æque favere.

(b) Ordines Slesvici & Holfatiæ, antequam Rectoribus suis rempublicam moderandam traderent, jura sua, pacto cum illis inito, contra absolutam potestatem in tuto collocare annitebantur, Vt alios sileam, cum
Christ.

Christianus ex Oldenburgica gente primus Danorum Rex Ducatus Sleswic. & Comitatus Holsatiæ regimen sulciperet, jura Procerum istarum terrarum novo diplomate, Ripenæ 1460. dato, corroboravit, quorum numero erat: *Ordinibus liberum esse, Christiano factis functo, ex illius filiiis aut agnatis si: à pro lubitu caput constituere, Sleswici & Holsatiæ subditorum privilegia salva esse debere, nulla utriusque provincia Moderatorem indicere posse tributa, nec Duci fas esse, bellum instruere, nisi Proceribus suffragantibus* &c. quæ deinde à novis subinde Ducibus sunt confirmata. cons. *Wohlgegründete Behauptunge der Schleswig Holstein Gottorpischen Gerechtsahmen und Schrifften* p. 5. & librum de hodierno Holsatiæ Nobilitatis statu § 29. & 31. Nec video quid in hisce conditionibus sit iniqui. Quamplurimis enim Germania populis solenne quidem fuit, Principes à stirpe arcescere. Interim non raro sibi jus reservabant, ex Ducali familia meliorem cooptare. Neque per illam electionem dedecoris aliquid in Imperium Germanicum aut Regnum Danicum redundavit, quoniam & à Capitulis electi Archi & Præsules ad Imperii Procerum collegia admittuntur. Imperio valde est indifferens, quocumque demum modo sua habeat membra, sive electione, sive successione, modo ipsis, ad salutem Germaniæ procurandam, cum aliis sociis jungendi vires, animus sit. Penes Ordines Holsatiæ erat, in quam legem Christianum adfiscere vellent. Illi enim ex patre, post Adolphii avunculi mortem, nullum ad Provincias illas jus, præsertim cum adhuc Adolphus X Comes Schaumburgicus, defuncti Sleswici & Holsatiæ Domini in sexto gradu agnatus, superstes esset. Hamelmanni chronic. Oldenb. part. 3 c. 2 p. 201. Nullo itaque jure Christianus IV, libertatem quam sibi ordines, Christiano I regimen deferentes, reservaverant infringere potuit. Illi namque nullum novum jus, sed tantum habebat potestatis, quantum Christiano I. ab Ordinibus collatum erat. Enim vero omne imperium est ex consensu, cum natura æquales simus, & nemo plus in alium transmittere potest, quam ille habet. Homines in civilem societatem coeuntes, aut illam renovantes, sunt liberi, & in eorum tunc est arbitrio, quantum, in favorem Rectoris sui, de libertate decedere velint. Nescio sic, quo jure sæpe dictus auctor de statu Nobilitatis Holsatiæ Ordinum provincialium jura ista immodica vocare queat; cum in conservandis libertatibus suis, reversalibusque obinde à futuro Principe sumtis, jure suo usi sint. Nam in illas Principi nulla est collata facultas, & penes ipsum erat an sub ejusmodi legibus regimen accipere vellet, nec ne. Minus recte autem immodicum vocatur illud, in quo quis jure suo utitur, licet alterius rationibus non conducat, Suspicor auctorem illum

omne id, quod herilis Regni Principis advertebatur, immodicum appellare. Pessimi sunt mortaliū, qui impia fovent themata, satius esse mancipiis, quam hominibus imperare, & ad id obtinendum, jus etiam violari posse. Rectius libri citati compilator fecisset, si opinionem suam, Christiani IV prudentiæ merito attribuendum, quod Ordinum jura imminuta sint, artesque circa jus primogenituræ adhibitas, inter arcana domus curatius recondidisset.

(c) Ordinis Equestris in Ducatu Meclenburgico insignia quoque sunt jura quæ hodie admodum attrita jacent. Motibus graviter adhuc illam regionem prementibus, præter alias causas, sumtus in legationes faciendâ, quorum causa à Statibus territorialibus & subditis tributa exigi posse, Princeps contendeat, ansam præbuere. Diversis vicibus in Comitibus hæc materia est ventilata. Anno 1664. d. $\frac{1}{11}$ August. a Duce Meclenburgico Schwerinensi ad comitia afferebatur, ejusdem mensis d. $\frac{3}{17}$ sub deliberationem vocabatur, & d. $\frac{4}{14}$ conclusum, ob ejusmodi impensis territorium collectari posse. Anno 1667. d. $\frac{4}{14}$ januar. res sub novum vocata examen, & præcedenti concluso Brandenburgicus & Cellesis Legati aliquam adjiciendam esse clausulam putabant, quæ tamen omissa est. Anno 1669. d. $\frac{13}{23}$ Jan. denuo conclusum formatum, Principibus licere Statibus suis mediatis & subditis, ob sumtus, in Conventus Imperii, deputationum & circulares, impendendos, tributa imponere. Anno 1670. d. $\frac{6}{18}$ Maj, materia hæc collectarum iterum tractata est, & Imperator Ordinum Imperii Legatos certiores fieri curavit, se mentem suam hac de re brevi explicaturum, an factum sit, me fugit. Cæterum Status provinciales Meclenburgici, se nec ad ista, nec ad alia onera, propter transactionem de anno 1664, & 1666, teneri affirmabant. Nec juribus suis per conclusum circulare Vlzense detrimentum inferri posse, eum & propter reversales de anno 1621. ingenti pecuniæ vi redemptas ab ordinariis oneribus se liberassent. Nullam autem hic novam esse causam, ob quam extraordinaria imperari possent. Denique, si in Ducatu Meclenburgico collectæ, quæ olim *Lambeden* vocabantur, irrogandæ essent deliberationes primum cum Consiliariis provincialibus, ut est in reversalibus de anno 1621. §. *Wenn wir auch vor das 37 ste / esse* instituendas. Hac postea causa ad Aulam Imperatoris delata, varia Statuum territorialium adducta sunt gravamina, quæ in scriptis pro Equestri ordine variis, ut & in actis Comicialibus de anno 1672. sessione 210. recensentur,

eur. Crimen Feloniæ, quod Nobilibus, ob duriores quasdam dictio-
nes, scriptis inferas, inferebatur, in apologia 1705, typis impressa, pur-
garunt. Placet in illustrationem hujus controversiæ sequentia ex Gro-
tius lib. 2. c. 14. §. 6. & 11. adicere: *dicimus ergo ex promisso & contractu*
Regis, quem cum subditis misit, nasci veram ac propriam obligationem,
qua jus dat ipsi subditis; ea enim est promissorum & contractuum
natura etiam intra Deum & hominem. Adservanda pax, ab ante-
cessoribus misa, successores per interpositam civitatem obligantur, si pro-
babilem habuerint rationem se obligandi, quod in dubio propter Regem
aut auctoritatem præsumi debet.

(d) In Fritia Orientali tributa non possunt imponi, nisi mit vorhergehen-
der Beschreibung Macht und Bewilligung der Lands-Stände. Dec-
retum Cæsareum de anno 1589, art. 9. (I) belli negotia in Diets pro-
vincialibus sunt tractanda. Decretum Cæsareum art. 10. (II) Thelau-
tarius recipiendis collectis, quæ Reichs- und Kreis Steuern dicuntur,
non solum Domino territoriali, sed & Equestris ordini & aliis Statibus
provincialibus devinctus erat, Emböischer executions reel. art. 8. (IV)
Dicasterium communi etiam Statuum placito est institutum, & ordina-
tum, Emböischer Landtages Schluß de anno 1590. (V) Erarium pro-
vinciale quatuor seris firmatum, quarum unius clavem Comes, alterius
ordo Equestris, tertiæ Status, & quartæ communes Status provinciales
habebant. Imo Enno Comes in concordatis anno 1599, post patris mor-
tem cum Statibus provincialibus inquit art. 111 ait: *erstlich sehen wir die-*
ses als einen festen unbeweglichen Grund. Stein aller unser Regie-
rung, daß wir so wenig uns einer ungebundenen Macht und Gewalt
über unser getreue Stände und Unterthanen anzumassen, &c. art. 6.
Wir haben auch ferner uns mit ihnen einmüthig vergleichen. Plur.
vid. in libr. cui titulus: Etliche Verbund-Brüder und Verträge in vor-
rtigen Tieden zwischen und mit den Ständen von Ost- Friesland be-
trahmet und opgericht: et/ anno 1676. typis impressus.

§. V.

Nobilitatem hodie ex sanguine, (a) aut volunta-
te supremam potestatem civilem habentis (b) consequun-
tur. Confert autem eam reipublica Moderans aut illi,
qui eam non habet, aut qui habet quidem, sed non illius

re-

regionis, (c) cui præest. Sæpe non tam intuitu personæ, quam officii (d) confertur; raro autem vel nunquam in Germania ex prædii Nobilis acquisitione. (e) Nobilitas comparatur.

- (a) La Noblesse est une qualité, qui rend genereux, qui la possède, & qui dispose secrètement l'ame à l'amour de choses honnêtes. La vertu des ancêtres donne cette excellente impression de Noblesse. Il y a dans les semences, je ne sçai quelle force, & je ne sçai quel principe, qui transmet, & qui continue les inclinations des peres. à leur descendans, la Roque in præf. tract. de Nobilitate. Romani antiquitatem generis ex numero Magistratum æstimabant; tot enim alicui præferre licebat imagines, magnum sane juventuti virtutis incitamentum, quot ex sua gente ostentare poterat, qui Magistratum curulem gesserant. vid. Polybius lib. 6. Plinius histor. natur. lib. 13. c. 11. Sigonius de antiquo jure civium Romanorum lib. 2. cap. 20. fol. 148, & qui eum exscripsit Lipsius lib. 1. elect. 29. Jacobus Gutherius de jure manium lib. 1. cap. 21.
- (b) Nobilitatem conferunt, qui suprema in territorio gaudent potestate, licet alteri fiduciario obnoxii sint vinculo. Hollandiæ Comites olim Equites & Nobiles creasse, ex Johanne à Leidis lib. 17. cap. 6. ex Veldensii chron. Hollandiæ ad annum 1395. Matthæus loc. cit. docet. Idem de Comitibus Campaniæ Pithæus ad consuetudines Trecentis, & de Comitibus Flandriæ Meyer lib. 17. annal. asserunt. Scio tamen, huic ultimo à Gallis, ut suo Vasallo, de hoc jure controversiam esse motam. Penes hos inter filii incrementa habetur, Nobilitatem recens natam Regio nonnunquam diplomate revocare, vid. Chartam de anno 1664. qua Nobilitas intra annum 1634. & 1664. collata in nihilum redigitur. Imperator noster pro auctoritate, qua per totum pollet Imperium, Nobiles ubique tali præzeminentia gaudentes constituere potest. Interea Principum arbitrio est relictum, illo gradu indignos ab officiis excludere. Sic Rex Succiæ in Recessu Ducatus Pommeraniæ de anno 1654. §. 90. Auspractisung Ritter oder Adels Brieffe declarat: fõnten hiermit Kønigl. Majestät kein Ziel oder Maas setzen / behielten sich aber vor / solchen Personen / die den Adel nicht meritten / solches genießen zu lassen.
- (c) Sunt terræ quædam, ut olim Holfatia & hodie adhuc Anglia, aliæque, in quibus nulli plerumque, præter indigenas, beneficia aut officia adipisci queant. Ut itaque peregrinus Nobilitatem soli illius juribus & privileg-

vilegiis frui possit, a Principe in numerum eorum recipi debet. Indigenatus autem confertur ad dies vitæ, aut ita, ut etiam ad posteros transeat. Sic in diplomate de anno 1586. quo Regina Angliæ Elisabetha Horatio Palavicino indigenatum confert, habetur: *quod ipse ad vitam suam sit indigena & verus lignus noster heredum & successorum nostrorum.* Rymer tom 16 act. publ. Angliæ: In diplomate vero, quo a Jacobo I. Johanni Elphington Domino de Blomcrinogh Scoto Angliæ indigenatus conceditur, sequentia reperiuntur: *quod ipse, durante vita sua, sit indigena & lignus noster ac heredum & successorum nostrorum Regni Angliæ, ad quod post mortem ejusdem Johannis Elphington heredes sui sint & erunt ligni nostri heredum & successorum nostrorum.* Rymer tom 16. p. 773. Quæstio hic moveri solet, Si quis etiam alii, quam suo subdito, Nobilitatem conferre possit. Regina Elisabetha iniquo ferebat animo, Rudolphum II. Thomæ Arundelio Anglo S. R. I. Comitibus dignitatem, ob res contra Turcas strenue gestas, contulisse. Diploma vid. apud Rymer tom. 16. p. 284: Sed Imperator in literis ad Regiam anno 1596. datis, apud Rymerum l. 6. p. 301, ut exacerbatum Regiæ leniret animum, *maxime*, inquit, *quod diversa apud diversos nationes exempla ejusmodi prætorum ob res præclare gestas collatorum essent.* Neque enim nobis novum est, ut ad antecessorum nostrorum imitationem honorum incrementa etiam aliorum Principum subditis decernamus, qui facile ferimus, subditos etiam nostros a quovis summo Principe ornari. Imo ipse Jacobus I. Angliæ Rex in diplomate, quo Johannem Hulsai ex Zelandiæ Proceribus Equitem creavit, sequentia profert: *Sic illud commune est omnium, in omnibus hominibus sive domesticis sive extraneis excellentem virtutem magni facere, eamque honore afficere.* Ut jam dicam quod res est, neminem puto propter obligationem patriæ, inficio & invito, sub cuius tutamine domicilium fixit, Nobilitatem aut honoris gradus, qui ipsum alieno etiam astringunt imperio, suscipere posse. Interest enim republicæ, præcipua potissimum sua membra sibi soli fide & obsequio esse obnoxia; nec occasionem illis relinqui, aliorum quoque utilitati, quæ nostri repugnat, aut repugnare potest, ope & consilio velificari. Atque ille, qui alienis subditis, ignorante & non suffragante eorum superiore, dignitates ejusmodi confert, in amicitia leges impingere videtur.

(d) Penes Gallos non solum primarii militarium ordinum Ductores, ex munere, quo funguntur, Nobilitate ad posteros transmittenda potiuntur: Sed & Secretarii; Consiliariorum Regionum titulo hodie insignes, qui olim

olim sui, numerum implebant, eodem jure utuntur, confer diploma Caroli V. Galliarum Regis de anno 1565, & memoriale Galliarum Regi à Secretariis, pro confirmatione privilegiorum suorum, anno 1688, exhibitum. Sic Hugo Blotius olim bibliothecæ Vindebonensium Præfectus, à Rudolpho II, teste Lambecio Lib. 1. comment. de Biblioth. Cæsar. cap. 15, petit, ut Bibliothecæ Imperatoriarum Præsidiens ex officio semper Nobilitatem nancisceretur; At præcibus non fuisse datum locum, apparet.

(c) In Hispania Nobilitatem prædium consequenti Nobile obtingere, memoria proditur. Non autem in Germania, neque Gallia; Licet de Gallia illud ex nonnullorum auctorum testimonio constare, Matheus loc. cit. p. 7. sibi persuasum habeat. Certum est, antiquitus vilioris fortis homines in Gallia prædia & feuda nobilia acquirere non potuisse. Postmodum autem istæ leges vilescere cœperunt, & quibusdam primum, mox omnibus, rusticis quoque, ejusmodi comparandi bona facultas data est; modo canonem, qui in lingua Gallica droit de francs fiefs, dicebatur, a nuper defuncto Rege per Edictum de anno 1665, d. 26. Julii abrogatum, solverent.

§. VI.

Multa sunt Nobilitatis inferioris quoque jura & privilegia, (a) quæ à magno auctorum numero, ut Limnæo, Kniptchildo, Noldeno, Mauritio, Schioppio, Chassianzo, parte VIIIva catalogi gloriæ mundi aliisque apertæ sunt exposita luci. Nos pauca quædam adhuc, & singularia quidem, iis quæ jam tum de Nobilitate dicta sunt, adijcere constituimus.

(a) In Electoratu Saxoniarum & Principatu Magdeburgico olim illæsa fuerunt antiqua Nobilitatis privilegia: in Electoratu vero Brandenburgico admodum limitata. Gaudet tamen una cum aliis Statibus mediatis suo cetero landschafftæ bestæ / voto consultativo, & officiis. Bavarie Nobilitas insignes habet prerogativas, quas ab Ottone Duce & Rege Hungariorum, ære alieno gravæ, maximam partem anno 1312, non exiguo pretio redemere. Aventinus lib. 7, annal. Boj. In Archi palatinatu hodie nulli sunt Status provinciales,

§. VII.

§. VII.

Nobiles, (a) ex antiquissima Germaniæ consuetudine, & Cæsareo privilegio de anno 1547., ut & Rudolphi 2 de anno 1599, in diplomate de anno 1607. declarato, a teloniis & vectigalibus sunt immunes; (b) non autem ab oneribus feudalibus, (c) si quæ feuda habent.

(a) Non Patricii in civitatibus, seu domi Nobiles, sed Nobiles in villis, testante Befoldo lib: 1. Polit. cap. 2. §. 7. n. 4.

(b) Si Nobiles in civitatibus habitant forensium sunt loco. Cothmana conf. 72. vol. 21. & siædes habent non sunt immunes. Tabor de metat. art. 4. n. 5. In civitate Magdeburgo & Brunsviga immunes dantur Nobilium curiæ. quod juris à civitatibus nummis est comparatum. Curie Brunsvicensis ad aulam Leonis in der Burg/ sunt feuda nobilia domestica. Cum jam onera territoris frequentius imponi inciperent, atque matriculæ provinciales formarentur, occasione potissimum denarii communis (gemeinen Pfenninges) qui secundum uniuscujusque bona patrimonialia exigebatur, ita ut nulli ab eo liberi essent, Nobilibus reversus sunt dati, illud immunitati eorum minime debere esse detrimento. Ejusmodi etiam reversus ab Alberto Electore Brandenburgico sunt extracti. Vsu deinceps matricularum pacto publico firmato, ignobilium domiciliis sedes Equestres frequentius addi coeperunt, quæ sive in villis sive in præfecturarum oppidis sitæ, ab ordinariis collectis fuerunt exemptæ. Sic in oppido Peina inter habitaciones civium anno 1532. Domini de Schwigelt, Veltheim, Oberg suas habebant curtes, & tempore transactionis Quedlinburgensis nullæ in rota Peinensi præfectura inter rusticos Equestres erant mansiones. Ceterum Nobiles propter suam immunitatem nullis, ne quidem Imperii oneribus, præter collectas ad bellum Turcicum, se esse obnoxios contendunt. Lehman. chronie. Spirens. lib. 2. c. 12. Mynsinger decad. 15. resp. 1. n. 39. Befold. Thesaur. pract. vocab. Iestn. Hoc fundamento suffulti Nobiles Magdeburgici ad denarium septimum, qui post pacem Westphalicam præsidiorum alimentis destinabatur, nihil conferre voluerunt, quicquid etiam alii Status in contrarium monerent, necessitatis casum adducentes. Nobiles è contra reponebant, quod de subsidii ad bellum Turcicum præstandis esset receptum, ad nullum alium necessitatis casum extendi posse. Hæc controversia in Dieta provinciali Hallensi anno 1678. discussa est. Puto

tamen urgentissimam republicæ necessitatem, quævis etiam limitare privilegia.

(c) Inter onera feudalia antiquitus etiam erat fidejussio pro Domino directo, modo debitum feudorum non excederet taxam: dabatur tamen Principum fidejussoribus ex ærario provinciali indemnitas promissa. Hodie fidejussorum locum subsidia charitativa occuparunt, quæ in Dietis provincialibus postulari solent. Nostro igitur tempore sumptum potissimum feudalem *Ritter Steuer* complectuntur. Consil. Sehrad. 1. de 525. Responsa Rostoch. anno 1614 in causa Baronum Spitzenstein & Rechenberg edita, respons. 2. n. 298. Hic proprie non pertinet ad meliorationes feudales, sed ad instructionem feudorum à Dominis directis sive burgorum cum reservatione apertura perpetuæ pro securitate publica imperatam; scilicet ut ea instructa servarentur mit *Lührnen / Graben / Schlächten / und Landwehren*. Denique Equitum militaris *Ritterdienst* huc spectat, vid. Linnæus part. 4. J. P. cap. 7. Kohl. de feudis & servitiis militaribus. Nobiles enim perpetuam Imperii constituunt militiam, & ejus præsertim intuitu feuda ipsis sunt concessa. Interim non eo inficias Germaniæ esse territoria, ubi Vasalli non servitia Seniori, sed Domino territoriali jus sequelæ præstare debent, ut in Landgraviatu Thuringiæ, in quo sunt multa feuda Moguntina vid. *Ablehnung des* contra Memorials in causa *Chur. Meyus gegen den Sächsischen Gesandten zu Regensburg* de anno 1633. pag. 6. in fine. Hodierno tempore Nobiles per vicarios comparere solent, ex quibus anno 1602. 1603. in Electoratu Brandenburgico turma provincialis erat creata; aut servitia ista pecunia redimuntur, quæ adoha vel adarationis nomen subit. In singulis Germaniæ Regionibus quanta hæc sit feudi estimatio, peculiare quid solet esse constitutum. In Principatu Halberstadensi, quid hic obtineat, in recessu homagiali de anno 1630. §. 37. est determinatum; atque ibi, ut & in Principatu Magdeburgico, viginti mansi (*Hufen*) in unum computari solent equum, aut ejus loco quadraginta sunt exsolvendi thaleri. Quid in Saxonia & Marchia alibique usu receptum sit, vid. apud Coccei. in hypomnematibus juris feudalis tit. 6. §. 30. & in diss. de adoha, Springfeld. de appanagio pag. 227. Porro quid jus feudale Longobardicum hic statuat ex 2. feud 55. §. firmiter, apparet.

§. VIII.

In mediæ ævi monumentis non raro Nobiles sub Burgmannorum nomine veniunt. Erant autem olim Burg-

Burgmanni (a) qui in castris aut prope castra Comitum commorabantur, & pace burgenſi gaudebant. In Germania noſtra caſtra ſive burga Comitum, (b) Stamm-Häuſer / Goldaſt. tom. 3. conſt. quæ villis Imperialibus, (c) & prædiis Nobilium Sattelhöffe / (d) Burghöffe contradiftinguebantur, frequentia fuere.

(a) In veteribus Chartis milites & Burgenſes ſemper conjunguntur, nomenque tractum à burgis ſeu caſtellis in limite conſtitutis, quæ & clauſura dicuntur, quas inhabitant hujus conditionis homines. Dominici in tract. de prætor. allodiorum. Conſt. Sicul. lib. 1. tit. 9.

(b) Sic Comes de Regenſtein Mansfeld, Hohenſtein, Hartzburg, ejusmodi tenebant curtes, in quibus honeſtum aiebant famulitium. Vldaricus Comes Regenſteinensis anno 1315. in caſtro Homburgo prope Blankenburgum, in veſtibulo burgi (auſſ der Vorburg) Caſtellanos ſub pace burgenſi, una cum uxoribus & liberis, habebat Afche de Müntzleben, Lauſt de Wigenrode, Heinrich a Dingelſtedt, Otto de Zilling. Comes Peinenſis in Dioceſi Hildeſienſi bannum ſanguinis exercens, Burgmannos, in veſtibulo burgi Peinenſis ſuas inhabitantes curtes ſubfeudales, habebat de Schwigel, Raurenberg Oberg & alios. Burgmanni arcis Woldenberg in oppido Bockencm, arcis Winzenburg in oppido Ahlfeld, arcis Poppenburg in oppido Eltze, arcis Ruthe in oppido Sarſtedt degebant. Stro. khufi in terra Göttingenſi prædia nobilia tenentes, arcis Biamburgi in Ducatu Calemburgico, Burgmanni fuerunt. Struckii conſ. 27. In diplomate Engelberti Comitis Scuentis Domini de Vallendar ſequentia habentur: Wir bezengen / daß wir den ehrſahnen Mann Kühmann Ritter / genandt Wa'pot, und allen ſeinen Erben von uns und allen unſern Erben genommen zu unſern Burgmann zu Vallendar &c. vid. acta Comitis Wittgenſtein contra Trier die Herrſchafft Vallendar betreffend. Sunt & in Germania noſtri Burgmanni facti, Commendatores ſcilicet ordinis ſancti Johannis, qui in villis poſſident Cunterhöffe und beſchloſſene reſidentzen, in metropoli vero Caſtelshöffe, ex quibus redditus, poſt reformationem, proteſtantium ſacerdotibus & Iudimagiſtris nonnunquam in ſubfeudum ſunt dati.

(c) Imperatores in Germania territoria caſtra & villas menſe ſumptibus deſtinatas habebant, quæ interdum provinciarum Rectoribus, ſæpe etiam Eccleſiaſticis in feudum concedebantur, aut in pias plane convertebantur

cur donationes. Episcopatibus sub fidelitatis vinculo concessa bona aut ad ipsum Episcopum, sub dominicalium nomine, spectabant, aut etiam ad Canonicos. Hæc accurate a se invicem distinguit Fridericus I. in diplomate Constantiensis Ecclesiæ de anno 1155. his verbis: *Has prædictas possessiones ad dominicalis Episcopi libere pertinentes, confirmamus, specialiter autem possessiones ad usum Canonicoꝝ pertinentes fundari fecimus.* Anno 1273. separata Episcopi & Capituli bona in uno comprehendi ceperunt investitura diplomate, & Episcopus, ut Princeps Imperii, & Capituli caput, procurator feudi (*Lehnträger*) factus est. Cum deinde inter territoriorum Moderatores seculares & Ordines provinciales, de terrarum administratione, pacta inirentur, Episcoporum potestati, ad imitationem eorum, per capitulationes certi sunt positi limites. In Archiepiscopatu Treverensi, & Episcopatu Halberstadiensi primæ capitulationes rerum ecclesiasticarum tantum alienationem impedivisse videntur: sequentibus vero temporibus nova subinde addita sunt capitula. Sic Canonici in capitulatione anno 1638. cum episcopo Leopoldo Wilhelmo Archiduce Austriae facta; stipulari sunt, nullos Episcopi contractus absque Capituli consensu validos esse debere. Quamobrem Elector Brandenburgicus, per rescriptum de anno 1651. Cancellariam Halberstadiensem jubet, omnem contractum, nisi ab Episcopo cum Capituli consensu initum, pro invalido habere. Ceterum de diversis honorum ecclesiasticorum natura, & quid Episcopus circa singula possit aut non possit vid. apud Lyncker, resp. 2. Episcopi quoque & Abbates ab Imperatoribus multis familiis fervorum & litonum ditati sunt, in primis Ottonum tempore, qui sub Advocatis (*Rasten Voigten*) vivebant; ex quibus aliqua nobilioribus Vasallis in subfeudum cessere, vid. diplomata Magdeburgensia apud Leuberum.

- (d) Hoc nomine feuda, quibus a Principibus investiti erant, venisse, atque feudis burgensibus, ut ab Imperatoribus collatis, opposita fuisse, sunt qui putant. Nihilominus alii e contra docent, feudum burgense esse id, ubi Gernerbiis castrum aliquod, a Principe etiam in feudum confertur. vid. Killinger de Gernerbiis discurs. p. 3. n. 131. & Befold in vocabulo *burglehn*. Prædicia ista Nobilibus si inter rusticos, a villicationibus illorum vallis fossisque interdum erant distincta, harum curandarum ergo agrestium operæ, quæ *Burgfesten* vocantur, originem accepere, quæ in primordio precariorum præstationum vices habuisse videntur, donec ex consuetudine in jus transferant. Quid earum ratione in Ducatu Brunsvicensi & Episcopatu Hildesensi obtineat, in recessu provinciali de anno 1597. art. 21. est descriptum.

§. IX.

Castra illa, emortuis Comitum familiis, non raro cum feudis Advocatorum Ecclesiasticorum (a) Episcopis collata, (b) & hac ratione plerumque banno sanguinis, quem antea non habebant, potiti sunt. Episcopi vero sæpe Nobilibus (c) vicissim per modum subfeudi concessere, & si omnes aut plerique defunctorum Comitum Burgmanni cum mutua substitutione de iis investirentur, Ganerbiorum (d) i. e. heredum communium castra dicebantur. Non tamen negaverim, aliam quoque interdum Ganerbios habuisse originem. Nam quidam ab ipso Imperatore constituti sunt; (e) quidam pacto successorio (f) & mutua defensionis in tales confluxere societates. Et cum se deinde non satis validos, ad repellendos grassatorum insultus, viderent, quandoquidem castrum suum vicinis Principibus in feudum obtulere.

(a) Nonnunquam Clerici, severiori cultus divini studio aut ampliori defensionis spe, Advocatiæ onus ad se devolutum, alii iterum in feudum largiebantur. Sic Thimmo Abbas Corbeiensis, & Henricus Paderbornensis tutor Ecclesiæ Corbeiensis, anno 1269. in vigilia ascensionis Domini, Hannoveræ Principibus Alberto & Johanni Ducibus Brunsvicensibus in feudum contulerunt Advocatiam intra muros civitatis Huxariensis, quam Comites de Pyrmunt antehac habuerant, & Hermannus Comes de Pyrmunt ejusque conjux, ac vidua Godeschalci fratris Hermannii Ecclesiæ Corbeiensis resignaverant. Abbas vero sequentiâ jura salva retinuit (1) ut cives Huxarienses ad expeditiones quasunque Abbatis tenerentur (2) ut Abbas possit subsidia ab iis petere (3) nemo ministerialium & familiae Abbatialis sive claustralis conventi possit, antequam Abbati indicatum fuerit.

(b) Episcopatus Hildesensis maximam partem ex ejusmodi Comitibus coaluit, cons. Crantz. metropol. lib. 6. cap. 21. lib. 8. cap. 25. lib. 9. c. 12. & 35. Hoppenrodt de incrementis Episcopatum fol. 49. 70. 83. Bruschius fol. 153. vid. & Letzneri chron. Hildesens. instum. lib. 3. Interea nonnulla etiam Episcopalia territoria magna incrementa ex indagibus sive eradicatione silvarum fruticetorumque cepere, Comitibus Nobilibusque interdum in subfeuda data, præsertim cum illi destructis arcibus montanis in plana descendere cogentur; unde multa deinceps loca existe-

- re ceperunt, quorum in antiquis invelliturarum literis nulla fit mentio
conf. quæ inter Episcopum Mindensem & Comitem Schaumburgensem
anno 1244, & 1153, acta sunt.
- (c) De burgo Falckenstein Episcopus Halberstadiensis anno 1370, Fridericum
de Zöling & Henricum de Borlt ut Burgmannos investivit.
- (d) Sunt in Germania non solum Ganerbiolorum castra, sed & civitates & pagi.
De Ganerbiis, præter ea, quæ Wehner in obs. pract. & Gillmanni symph.
tom. 1 & 4, habet, integros tractatus Killingeri & Leiben conscripsero,
qui ultimus pleraque sua ex Rittershusii paratilis feudalibus descripsit.
De oneribus ad quæ Ganerbiolorum castra tenentur conf. Die Ritters-
gistsrequisition de anno 1611, in causa Hessen contra Isenburg pag. 238.
- (e) Fridbergense castrum una cum Comitatu Keichen Ganerbiis a Friderico
2. est concessus. Kyllinger discurs. 19. de Ganerbiis castrorum pag. 195.
- (f) Varia pacta, in quæ Ganerbiicæ societates contrahebantur, a Kyllingero
in fine tract. sui pag. 103. referuntur, vid. quoque reformationem pacis
burgensis bet Ganerben zu Haun de anno 1562. in hñ. tract. Leibenii. Cer-
tum est, multos Ganerbinatus, melioris defensionis causa, cum bellum
adhuc perpetuum quasi Germaniam affligeret, etiam in terris Saxoniciis
esse institutos: Aliquos tamen eorum ipsos inde prædam egisse, ex anna-
libus & imperii recessibus constat. vid. Erläuterung des Land-Friedens
zu Augsburg de anno 1500. §. 10. Ordnung des Land-Friedens zu
Worms de anno 1521. §. 12. Land-Friede zu Augsburg de anno 1548.
§. 10. Hoc ansam Poggio Florentino de Nobilitate tol. 26. dedisse
suspitor, dicendi: *Germanica Nobilitatis magnam partem atrocissimè
esse deditam.*

§. X.

Non pauca (a) in Imperio nostro sunt subfeuda
ecclesiastica, quæ tam ratione investituræ, (b) quam tem-
poris (c) intra quod investitura petenda, à secularibus
sunt diversa. Causæ inter Dominum & Vasallum contro-
versæ per Pares Curia, (d) inter ipsos Convasallos per
iudicem curtis, (e) à Domino directo constitutum, ter-
minari solent.

(a) Ecclesiastici pariter & Seculares subvallorum suorum numerum insigniter
auxere, turbido & hostili Germanicæ statu, qui ante Maximiliani I. pa-
cem

cem profanam erat, inducti videntur. Rudolphus i huic morem confirmavit, & Diplomatum investituræ Statutum immitti curavit, mit *alen Uffter Lehn*. Interim ab Imperatoribus feuda etiam ea lege sunt concessa, ne alii vicissim de his investirentur. Sic Fridericus I. in diplomate anno 1167. Parmæ conscripto, quo Comiti de Dorstat jus nunciendi in castro Nond conceditur, addit: *Prædictum castrum Nönnum (Neuendorff vel Neuenburg in Principatu Halberstädensi) vel ejus pertinentias ipse Arnoldus vel ejus heredes nunquam debent vendere, vel infeudare, vel aliquo modo ab Imperio alienare.*

(b) Nexus, sub quo illa conferuntur, varius esse solet. In Curia Abbatie Werdenensis quidam investiantur. (1) Jure hominiali zu *Erb Mann Lehn Recht*. Ut comes Bruzalensis cum castro Bruch (2) Jure ministeriali zu *Hoff Lehn* / Dominus de Reck cum Dapiferatu Abbatie Werdenensis (3) Jure Pensionali, Elector Brandenburgicus cum duabus Advocatiis hereditariis, Werdenensis scilicet & Frimersheimensis. (4) Jure *Erb Pacht Lehn* ut Dominus de Eberfeldt mit *einen Sattel Hofse* / (5) ad Effectum agendi, Rex Borussiae cum Dynastia Frimersheim. (6) Jure hereditario liber Bato de Heyden, cum Feudo hereditario *Nossen Hoff*.

(c) Non unius generis in Germania sunt investendi ritus, qui & varietatem ex curia seculari, aut ecclesiastico induunt. In Electoratu Brandenburgico Nobilitati per tactum porciæ mitræ Electoralis, in Holfatia per immisionem manus in pileum feuda conferuntur. Olim, usque ad Maximiliani I fere tempora, in curiis feudalibus Ecclesiasticis Vasalli ipsi comparere tenebantur, ut per amplexus Senioris, osculo & alussione pedis investituram recipere. conf. quæ de Curia Magdeburg. in actis Mansfeldicis p. 40. habentur. Postmodum vero & hic vicarii adhibiti sunt, ubi istæ ceremoniæ impositionem mitræ (Vareit) destitisse videntur. Sic Henrico Julio anno 1529. à Capitulo Halberstädensi, nomine Episcopi, per Casparum de Crancenberg, Comitatus Reinsteiniensis est collatus. Ducis vices in hoc actu D. Johannes Zagemann Cancellarius gerebat. Notari autem hic meretur, investituram ab Abbatissa per impositionem manus fieri. Cum Rex Borussiae de Præfectura Brandenburg investituræ, Legati ejus, sella insidentis, capiti ab Abbatissa Gandersheimensi manus imponitur. Præfectura ista, ut Curtius Imperatoris, ab Henrico Aucupe anno 1008. Abbatissa Sophie Gandersheimensis donata, Electoribus Brandenburgensibus postea in subfeudum concessa est. Vid. Schopp, tractat. Feud, quem inscribit de allodius materiam.

(d) In Curia Archi Episcopali Colonienſi anno 1608, à Paribus quartio contra Advocatum feudalem eſt mora, quando annus recognoscendi feudum currere incipiat, an à tempore electionis, indulti adminiſtrandi, vel inveſtituræ à Cæſare vel Regalium confirmatione; ſed indeciſa manſit, vid. Thumermuth in fundam. 2. Archiepiſc. p. 57. In Inſtr. Pac. art. 5. §. 21. ſtatutum eſt, quod in feudo eccleſiaſtico à die electionis vel poſtulationis hoc fatale tempus currere debeat; cum in feudo ſeculari terminus ejus à quo ſit dies vacantix. Iterum de feudis Imperii c. 11. p. 584. Quanquam Inſtr. Pac. de immediatis loquatur vaſallis; ſancitum tamen ejus, ob ſimilem rationem, ad mediata etiam extendi debere, niſi moribus aut conventionibus aliud ſtatutum ſit, puto. Scio quidem Carpz. part. 2. conſt. 45. definitione 22. affirmare, in Curis etiam feudalibus Episcopatum, fatale illud tempus cum die vacantix ſacipere; Sed ejus auctoritatem, ob adductam rationem, hic non moror.

(e) Thumermuth funda. 1. p. 52 n. 147. Schrader part. 20. ſect. 4. n. 42 ſqq. Eiben conſilio 84. de jurisdictione feudali per totum. Quanquam Elector Colonienſis, ut Episcopus Hildeſenſis, Comitibus Teitenbachicis conceſſa feuda Rheinteiſenſia, ob non impletas conditiones, ſub quibus data erant, cum dominio directo illico conſolidare potuiſſet. Satiſtamen ea putavit, rem ad Pares Curix deferre. Aliquando Princeps etiam in propria cauſa cum nobili Vaſallo judicare poteſt vid. Struck part. 1. conſil. 27. & acta de anno 1629. zwiſchen Landgraſſ Georg und der Reichs-Rittersſchafft in Rheiniſchen Kreis/ der Boten und Steuern halben,

(f) Ejuſmodi iudex in vernacula noſtra dici ſolet ein Lehñ Probt/ Lundorp. t. V. p. 679. qui anno 1330 in Curis Principum jam tum locum habuit, Episcopus Würzburgenſis cauſas feudales coram etnen Lehñ, Probt und Zähl Gerichte ventulari jubet. Curia feudalis in Episcopatu Monasterienſi das Mann Gerichte dicitur. Iudex Curis Eccleſiæ ſolet etiam der Pfallens Richter vocari Conferatur Heider in actis Lindavienſibus p. 844.

§. XI.

Cum itaque Nobiles noſtri non ſolum à Laicis, ſed & a Clericis, quam plurima (a) habeant feuda: (b) Operæ pretium duco, adhuc quædam, rem feudalem Nobilium noſtrorum concernentia, adjicere.

(a) Spe-

- (a) Species feudorum in Germania frequentiores sunt (1) Mann, Lehn (2) Runkel Lehn (3) Erb-Lehn / Erb-Mann Lehn (4) Gemeine Lehn (5) Krum, Stabes Lehn (6) Burglehn (7) Klupe Lehn oder Ranzel Lehn (8) Churmeide (9) Leibes Gewinn und aufgetragene Lehn.
- (b) Sunt qui hinc colligunt majorem præsumtionem in Germania nostra pro inventario feudali (Saal Buch.) esse. Vid. act. in caus. Hellen contra Henburg die sechs in drey Eichen belegene Dörffer betreffende. De separatione allodii à feudo conf. act. in Sachen Meins contra Gothe/ wegen der Herrschaft Gleichen.

§. XII.

In feudum Nobilibus nostris etiam dabantur decimæ, (a) pecunia ex qua feuda comparari possent, (b) reditus pecuniæ annui, (c) vinum & frumentum ex Principis promptuario, bannum ferarum majorum, raro autem jurisdictio forestalis. (d)

- (a) Decimæ omnino possunt esse in Laicorum dominio. Decreta Concilii Lateranensis nos non obstringunt. Libertate enim, in Concilio quoque Constantiensi confirmata, hic fruitur Germania. Atque penes nos decimas territoriales dari, ipse Cardinalis Tufchius tom. 2. concl. 53. num. 4. faretur. Imperatores de decimis terrarum ab infidelibus occupatarum Comites & Advocatos infendarunt. Ipse Rebuffus negare non potest, ejusmodi decimationes temporales Nobilibus aliisque Laicis, in compensationem auxiliorum contra Saracenos, à Carolo Martello esse concessas. Ludovicus Pius de nonis & decimis Capitulare anno 821. fecit. Multa sane Imperatores suæ reservabant mensæ, de quibus Otto M. in compensationem cessionis Archidiaconatus Magdeburgensis, ab Episcopo Halberstadiensis, pro Episcopatu Magdeburgensi erigendo, factæ, plurimas insignes decimas illi contulit, quas maxima ex parte Comes Rheinsteinensis & Advocatus Ecclesiæ anno 1377. in subfeudum obtinuit, ejusque successores adhuc 1616. recognovere. Plura de decimis Germaniæ vid. apud Schilterum de libertate Eccles. German. lib. 5. c. 6. §. 5. seqq. & celeberrimum Kressl, in dissert. præmiali ad Thummersmuth p. 9.
- (b) Elector Trevirensis Balduinus peculiariter instituit feuda. Bene meritis enim pecuniam largitus est, ut ex ea bona hæreditaria comparant, quæ deinde feudorum naturam nacta sunt.

D 2

(c) Fri-

(c) Fridericus II. anno 1250. Camera feuda impertiri cepit. Investituram vid. apud du Cange in glossario sub vocabulo camera & cavena. Hunc deinde imperii Principes imitati sunt, ita ut aliquando ipsi fidei iussio Statuum provincialium accesserit. In diplomate Ludovici Landgraffii Hassiæ de anno 1457. quo sibi Comitem de Wirtembergia cameræ vasallum constituit, sequentia habentur: Wir Ludewig Land Gröff zu Hessen bekennen / daß wir dem Edeln Georg von Seine zu Wirtemberg zu rechten Mann Lehn geliehen 21. Rheinische Gulden / die ihm unser Rentner zu Marburg all Jährlich auff S. Michaelis Tag aus unserm Rent daselbst bezahlen soll / auch unser und unsere Erben getreuer Edelmann deswegen seyn und bleiben. Et apud alias gentes ejusmodi quoque feuda impropria locum habuere. Si recte memini, Galliali quando Duci Württembergiæ cameræ feudum contulere. Wilhelmus Comes Hollandiæ anno 1213. feudum 400. marcarum argenti quotannis solvendarum a Rege Angliæ accepit. Rymer. tom. I. act. publ. Angl. p. 369. Alia exempla vide apud eundem tom. II. p. 146. 148. 152. 292. tom. III. p. 125. De natura hujus feudi vid. Wurmser de feudis impropriis p. 292. Vffenbach de Judic. Aulic. c. 2. sect. 9. p. 71. Cottomann volum. I. respons. 48. n. 17.

(d) In medio ævo res forestalis magna ex parte inter Imperatoris aliquando referrebat reservata, quam tamen nonnunquam in totum aut ex parte aliis largiebatur. Vid. dissert. de villis Imperialibus apud Meibom. Henricus II. Episcopo Würzburgensi bannum forestale, & Fridericus I. Episcopo Constantiensi concessit. Cum Udo Hercintæ Comes vitam posuisset, Henricus Leo bannum Imperiale in territorio Grubenhagenensi nactus est. In reliqua Hercintia res forestalis ab Abbatiâ Gandersheimensi in feudum accipitur. vid. diplomata apud Maderum. Quamvis & Nobiles inferioris ordinis sæpe de iure venandi ferarum maiorum sunt investiti: Non facile tamen ipsis in feudum iurisdictio forestalis est data; sed magis Comitibus & Baronibus, utpote qui Regalium sunt capaces.

§. XIII.

Successio feudalis est vel sanguinis nach Blutsings Rechten / (a) nach Lehn-Nahmen & nach Schild und Helm / vel Confraternitatis zu gesamter Hand / (b) vel plane nova in devolutum feudum. (c)

(a) Vid. Strick. in tract. de success. ab intest. aliique autores a Spedelio in fyllege quaest. sub verb. success. feudi, citati.

(b) In curiis feudalibus mediatis ad Domini Directi bene placitum inter Agnatos confraternitates feudales obtinere solent, Schioppii thesaur. Feud. c. 1. n. 18.

n. 18. investitura simultanea Juri feudali Saxonico & Almannico innititur, vid. Schilter de investitura simultanea c. 2. & libellus revisorius in causa Principis Lichtensteincnsis adversus Comitissam de Caunitz, ob Comitatum Ritbergensem p. 61. Ex Jacobo Alemanno de Jure simultaneæ investituræ patet, & in Curia feudalibus Saxonix inferioris duplicem esse renovationem conjunctæ manus, actualem sive solemnem, quæ requirit actum corporalem *leibliche tehns Empfangunge* / vel verbalem sive minus solemnem, quæ Domini investientis verbis secundum pactum successorium, & primam investituram, per Senioris (*Lehnträger*) postulationem absolvitur. Hæc magis usitata, Anno 1602, Elector Brandenburgius Joachimus Fridericus constitutionem feudalem de simultaneæ succedentibus fecit, quod mutato Domino directo omnes simultaneæ investendi juramentum fiduciarium corporaliter præsent: Quod si vero Senior (*Lehnträger*) decederet, omnes tantum sequi debere, qui ad ipsam feudipossessionem perveniunt.

(c) Interdum feuda Nobilium devoluta data sunt Ecclesiasticis. Sic in Magdeburgensi Principatu Abbas ordinis Benedicti Amstobiensis & alii Præpositi in Curia Magdeburgensi Nobilia feuda, in vim masculinæ successionis, recognoscunt. Capitulum Cathedralis Halberstadensis in Curia Halberstadensi de tribus feudis Nobilibus investitur, & propterea servitia feudalia præstat. Decanus & Senior sunt *Lehnträger*. Alias in permultis Germania territorii receptum est, ut emortua generosa familia ad aliam nobilem vicissim devolvantur gentem. Conf. recess, homag. Marchiæ de anno 1653. Vbitamen additur: *Doch reserviren sich Churfürst. Durchl. die caducite ihren Nembten wolgelegene Güter einzuziehen / auch das Bürgerliche Bedienten / ob bene merita, nicht ganz ausgeschlossen bleiben.*

§. XIV.

Nobilium quoque scæminarum insignes sunt prærogativæ. Nam licet sæpe à feudis excludantur; attamen præter alia emolumenta, illis in nonnullis Germaniæ provinciis debita; (a) ex feudo quoque in subsidium accipiunt legitimam; (b) sive illud, Vasallo naturaliter aut civiliter mortuo, (c) cum dominio directo consolidetur; sive ad agnatos perveniat. (d)

(a) Huc spectat dotalitium, de quo vide constitutionem Henrici Julii de anno 1607. Episcopi Emsli de anno 1610. art. 7. vid. quoque jus Equestre Bre.

Bremense tit. 7. ubi dolalitium non absorbet dotem tit. c. In Holsatia ex jure, quod vocatur *Huyen Vande*/vidua Nobilis, ad secunda non provolans vota, in prædio defuncti mariti, integro post mortem ejus anno, locum tenere potest, atque reditus illius omnes in suos convertere usus vid. const. in der *Holfsteinischen* revidirten *Landes Gerichts Ordnung* p. 97, seqq. Idem locum habet in Ducatu Bremensi, jus Equestre Bremense tit. 4. In Saxonia, & ubi jus Saxonicum jam viget, ut in Ducatu Bremensi in causis successioinum, aliæ adhuc in eas redundant utilitates, quæ Germanico idiomate dicuntur *Morgengabe*/ *Mußtheil*/ *Gerade*. *Bremisches Ritterrecht* / quod in recessu provinciali de anno 1651, 1663, confirmatum est, titul. 8, 9. In territorio Brunsvicensi jura ista foemina illustribus competentia, ut & filiis seu proximis agnatis præcipuum *Heer-gewette* / sunt abrogata. Const. Frid. Vlrici de anno 1615. conf. quoque *Celtische Policei Ordnung* art. XXVI. pag. 72. jure enim Saxonico inquitur, quod in territoris Brunsvicensibus, etiam feudale, est abrogatum, vid. recessum *Salzdalensem* de anno 1547. art. 32. & *Gandersheimensem* de anno 1601. quod & in Principatu Halberstad. per recess. de anno 1745. factum est.

- (b) Propter quam, æque ac vidua defuncti ob emolumenta sibi ex feudo debita, licet possessio sit Domini directi, jus retentionis habent. vid. *Rosenthal* de feudis c. 8. conclus. 1. n. 5. c. 10. Acta Episcopi Mindensis contra Comitissam de Schaumburg in judicio aulico Imper. ventilata, add. *Streit zwischen Lowenstein und Würzburg* / & acta publica anno 1612, 1610 in curia Magdeburgensi, causam Comitum Mansfeldicorum contra possessores præfecturæ Seburg Fratres de Hahn, utet fratrum de Veltheim eoncinentia
- (c) Feudo aperto, res antiquitus subinfeudari solita subvassalibus relinquitur. Exempla habemus in Comitibus Regenstein, Schaumburg, Barby.
- (d) Primi acquirentes in conjunctæ manus concessione pro filiabus aliquid, in casum devolutionis, patisci solent. Hoc onus antiquissimum omni prærogativa in concursu creditorum gaudet. *Stuckius* part. 1. conf. 25, & 26. *Marp. confil.* 2 Obiter hic annexere lubet, in Ducatibus Calenbergico, Guelferbyrano, parte Hildesienfis Dioc. esse, quæ *Groß Stiff* vocatur per recessum provincialem de anno 1529 Vassallum non posse onerare subfeudum. Sic & in Ducatu Brunsvicensi & Lunenburgensi nullus permittitur concursus formalis, materialis tamen quodammodo per commissionem. In Electoratu Brandenburgico, etiam antequam feuda in allodia jubente Rege per diploma de anno 1717. transmutata sunt, ut & in Principatu Magdeburgico concursus formalis permittebatur. Recess. provinc. Elect. & March Brandenburg. de anno 1633. *Magdeburgische Policei Ordnung* de anno 1656. c. 2.

Corollaria:

1. Dantur civitates mixtae.
2. Urbis Bremensis immedietas in Instrumento pacis non est fun-
data.
3. Jus braxandi non spectat ad regalia.
4. Privilegia subditis propter causam concessa; absque causa ido-
nea cripi non possunt.
5. Simultaneum religionis exercitium contra observantiam anni
1624. introducere, Instrumenti pacis menti repugnat.
6. Civitates Episcopatum nonnulla adhuc Sec. XII. & XIII. non
sub Episcopis, sed sub Advocatis Imperatoris erant.
7. Religio est sustentaculum reipublicae.
8. Regalia nec majora nec minora prescribi possunt.
9. Legatorum inviolabilitas J. Naturae innititur.
10. De peculio adventitio irregulari testari licet.
11. L. 2. C. de rescind. vend. Jur. Naturali repugnat.
12. Pacto retrovenditionis, per quod venditori facultas, rem quando
cunque redimendi, reservatur, prescriptio immemorialis obstat.

Nobilium claram sortem quando bene monstras,
Ingenii referas nobilioris opes.

Concedas igitur pronæ signacula mentis

Plausibus ut pandam, lætitiæque sonis:

Annuat ad votum TIBI Phœbus fronte serena

Pro meritisque TVIS prospera quæque fluant.

Nobilissimo ac Politissimo Domino
RESPONDENTI dignameritis virtuti-
busque fata apprecatus apposuit, IPSI
quo decet, æstimii & amoris cultu ad-
dictissimus

A. A. Matthies Oppon.

Helmstädtensis.

Du wirst zuletzt Dein Glück in voller Blüthe finden/
Des Himmels Hand wird Dir die Ehren Cränze winden/
Weil Deiner Jugend schon viel grosses zu gedacht/
Da Du die edle Zeit nicht müßig zu gebracht.

So wird sie endlich Dir auch viel Vergnügen bringen
Es müsse was Du thust in allen wohl gelingen
Der Höchste lasse Dir noch viel Vergnügen sehn/
Bis daß Du endlich kanst zu Stern und Himmel gehn.

Mit diesen wenigen Zeilen hat der
Herrn Respondenti gehorsamst
gratuliren wollen

I. T. Matthæi Oppon.

Hildesf. & L. L. C.

A Scendis cathedram, cathedram Tibi IVLIA pandis
Scande cito, doctis Teque probato viris,
Congratulor Tibi, dum genus alto a sanguine Regum
Nobiliumque status enucleare paras
Tale rudimentum profers in flore juventa,
Quique futurus eris grandior, ante doces,
Gaudia contestor latus: Tua messis in herba est,
Proveniunt in Te messis & herba simul.

Hilse Domino Respondenti Contreranco &
amico suo charissimo gratulari voluit ad
quævis officiorum genera obsequiosissimus

Herm. Stephan Feigen

Peinarum Hildesiensis L. L. C.

S hastu wehrter Freund / nunmehr gnuß gewiesen/
Daß Dein bester Fleiß dein Reid selbst trocken kan/
Dein Wissen / Dein Verstand / sey jederzeit gepriesen/
Und also nimm von mir auch diesen Wunsch noch an:
Der Himmel wolle Dir viel Heyl und Segen gönnen/
Denn so bistu gelehrt und höchst beglückt zu nennen.

Also hat aus Ehre und Dienst bezetgen
seinen geehrtesten Herrn Landes-Mann/
schuldigst gratuliren wollen

Dessen

Ergebenster Diener

Gottlieb Conrad Schünemann

Hildesensis & S. S. Theol. Stud.

X2424248

V078

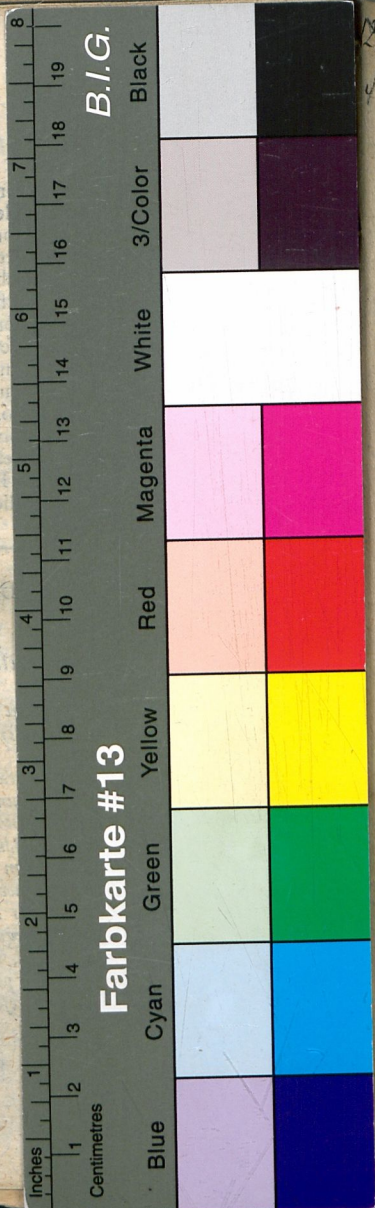
ULB Halle

3

006 771 149

257.
No

N 46

1719, 3
b
17

DISSERTATIO JURIS PVBLICI
DE
STATV NOBILITATIS
GERMANICÆ

QVAM
PRÆSIDE
JO. WILHELMO GOEBEL
J. U. D. EJVSDEMQVE IN ACADEMIA JVLIA P. P. O.

PVPLICÆ ERVDITORVM
DISQVISITIONI SVBMITTET

A. ET R.
ANT. HENR. ALERTEN

HILDESIENSIS
AD DIEM FEBR. MDCCXIX.

43.

HELMSTADII,

TYPIIS HERMANNI DANIELIS HAMMII, ACAD. TYPOGR.

1790.

